

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d'educació

Memòria del Treball de Fi de Grau

Com afecta la interculturalitat a l'aula de 5 anys

Aina Maria Amengual Capó

Grau d'Educació Infantil

Any acadèmic 2015-16

DNI de l'alumne: 43158238 A

Treball tutelat per Jaume Binimelis Sebastian

Departament de geografia

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	☒	☐	☒	☐

Paraules clau del treball: Cultura, diversitat cultural, interculturalitat, multiculturalitat

RESUM

Degut a l'elevat nombre d'alumnes immigrants que cada vegada hi ha a les aules, l'educació s'ha vist obligada a adaptar-se per poder donar una resposta adequada a les necessitats educatives especials d'aquest nou alumnat, fomentant la inclusió i plantejant estratègies que evitin les desavantatges socials.

En aquest treball de final de grau es presenta un anàlisi de la realitat intercultural d'una aula d'educació infantil amb una desigualtat entre els alumnes i una proposta que faciliti la solució a aquesta problemàtica.

Paraules clau: Cultura, diversitat cultural, interculturalitat, multiculturalitat i educació infantil.

ABSTRACT:

Due to the high number of immigrant pupils that are increasingly in classrooms, education has been forced to adapt in order to respond adequately to the special educational needs of the new students, encouraging inclusion and proposing strategies to avoid the social disadvantages.

In this final project work is presented an analysis of the intercultural reality of a kindergarten classroom with an inequality between students and a proposal to provide the solution to this problem.

Key words: culture, cultural diversity, intercultural, multicultural and childhood education.

INDEX

1. Introducció	5
2. Marc teòric	6
3. Objectius	12
4. Metodologia utilitzada per desenvolupar el treball	12
5. Estructura i desenvolupament dels continguts	14
6. Conclusions	24
6.1 Estratègies o propostes de millora	24
6.2 Conclusions extretes i opinió personal	29
7. Referències bibliogràfiques	31
8. Annexos	32
8.1 Entrevistes	32
8.2 Activitats	36

1. INTRODUCCIÓ

Aquest treball que present està centrat en l'educació intercultural, concretament en l'etapa d'educació infantil.

Durant els darrers anys han estat molts els immigrants que s'han assentat al nostre país, raó que ha provocat que avui en dia les aules de les escoles tinguin un alumnat de diferents cultures, ètnies, religions i llengües. Aquest fet ens permet parlar d'un fenomen d'interculturalitat dins les aules que pot afectar al funcionament de la mateixa.

Vaig decidir triar aquest tema per què a través de la meva experiència a les pràctiques escolars vaig poder observar que són molts els alumnes d'origen immigrant que tenen un nivell de coneixements molt inferior a l'estàndard i a la resta d'infants de l'aula.

Per començar adjuntaré unes referències teòriques amb les definicions de diferents conceptes importants referits al tema de la interculturalitat com poden ser: cultura, identitat cultural, diversitat cultural, multiculturalitat i pluriculturalitat entre altres. I seguidament seguiré amb un anàlisi de la realitat de l'aula de 5 anys de l'escola de Son Basca, amb l'objectiu de poder conèixer els motius i les condicions.

Per fonamentar correctament aquets treball, he pensat que la millor manera és observar la pròpia realitat de l'aula. És a dir els coneixements que tenen els infants, la formació, interès o implicació dels docents afectats i la participació de les famílies amb l'educació i seguiment dels seus fills, ja que les famílies també són un dels referents més importants en l'àmbit educatiu. Per la qual cosa també adquireixen un protagonisme en aquest treball. És un dels àmbits més important que envolta a l'infant en aquesta etapa, que l'acompanya durant tot el procés i per això la relació entre la família i l'escola ha d'estar molt unida. Ara bé, segons els tipus de famílies que trobem dins l'aula, serà més o menys difícil poder extreure la informació necessària.

Per realitzar aquest anàlisi de la realitat duré a terme entrevistes i/o qüestionaris als professionals de la classe de 5 anys B, i analitzaré diferents aspectes com són l'assistència de les famílies a les tutories i el coneixement de cada un dels infants de l'aula i també comprovaré la quantitat d'alumnes que es va escolaritzar més tard. Tot

això amb l'objectiu de conèixer quins són els motius d'aquesta diferència de coneixements entre uns alumnes i uns altres.

2. MARC TEÒRIC

Així com he comentat anteriorment, és necessari posar en situació amb un seguit de definicions d'uns conceptes claus que fan referència a la conceptualització de l'educació intercultural. Considero important definir-los per poder comprendre y analitzar la situació existent del meu treball respecte a la interculturalitat.

Educar dins la interculturalitat suposa establir una relació basada amb el diàleg, el respecte, la reflexió, la cooperació y la tolerància. Tan sols aplicant aquets principis podem aconseguir uns vincles respectuosos entre l'alumnat i el docent, facilitant així la convivència dins les aules i fora d'elles. Així ho assenyala Teresa Aguado (2003) citant a Banks i Lynch (1986), que afegeixen que el medi escolar és un sistema integrat per un nombre de factors identificables, així com les actituds i els valors dels alumnes i el personal, les característiques dels alumnes, les famílies i la comunitat, els processos didàctics, els procediments i les estratègies d'avaluació, el currículum, els materials i els continguts d'ensenyament. En l'àmbit escolar intercultural cada una d'aquestes variables reflexa la igualtat social, cultural i ètnica.

Partint del concepte general de cultura, profunditzaré en conceptes més concrets com son la identitat cultural, la diversitat cultural, la multiculturalitat o la interculturalitat entre altres termes, per la seva importància en el tema que es tracta.

- *Cultura*

Xavier Besalú (2002 p: 25) diu que la cultura és allò que no és fruit de la naturalesa, és allò que han anat construint els homes i dones al llarg de la història; és tot allò que s'aprèn i es transmet socialment (...) també la cultura és designada com la manera de ser d'una determinada comunitat humana, les seves creences, els seus valors, les seves costums i els seus comportaments. Tots pertanyem a un àmbit cultural, tots som cultura pel simple fet de ser humans i viure en societat.

Una altra definició molt encertada és de Tylor (1890):

“Todo complejo que incluye el conocimiento, las creencias, el arte, la moral, el derecho, las costumbres y cualesquiera otros hábitos y capacidades adquiridos por el hombre en cuanto miembro de la sociedad” (citado en Malgesini y Giménez, 1997).

- *Identitat cultural*

La identitat cultural és un altre concepte clau que és important definir el seu significat.

Segons Olmo i Hernández (1994) la identitat cultural és el resultat d'un procés destinat a assignar l'entorn a altres persones i assumir categories d'adscripció o posicions socials. Una categoria d'adscripció, que és un lloc determinat o un conjunt d'individus, confereix un estatus determinat, assignar un rol o funció social i prescriure una sèrie de pautes de conducta que se legitimen segons una escala de valors i que permeten conèixer quin comportament poden i han d'esperar de l'altre o els altres, i a la vegada quin comportament poden i han d'esperar els altres d'un mateix.

A més a més hem de tenir en compte que la identitat cultural és un concepte que evoluciona. Així com menciona Molano, és un concepte que durant segles, i encara a dia d'avui, aquest avanç del coneixement humà no ha estat suficient, fins i tot s'ha intentat imposar la creença de l'existència d'una cultura superior, lligada al terme de civilització i progrés, que s'ha d'imposar a la resta de cultures considerades inferiors.

També cita allò que Eliot va escriure, ja al segle XIX:

“la deliberada destrucción de otra cultura en conjunto es un daño irreparable, una acción tan malvada como el tratar a los seres humanos como animales [...] una cultura mundial que fuese una cultura uniforme no sería en absoluto cultura. Tendríamos una humanidad deshumanizada” (Kuper, 2001: 57).

- *Diversitat cultural*

Segons defineixen Margarita del Olmo i Caridad Hernández al seu article “*Diversidad cultural y educación. La perspectiva antropológica en el análisis del contexto escolar*”, la diversitat cultural es l'objecte d'aquesta disciplina. S'entén com la varietat d'estratègies i comportaments ideats per l'home per sobreviure com a grup a través dels seus descendents al llarg del temps i l'espai.

Ara bé, és necessari saber que aquest conjunt d'estratègies i comportaments no només fan referència a les distintes societats, sinó també fan referència a l'interior d'aquestes. Això vol dir, que fins fa poc, només és diferenciaven dos tipus de societats amb diversitat cultural; la de ètnica gitana i la dels alumnes immigrants. Avui en dia això ha canviat, ara es comença a associar la diversitat cultural a tots aquells alumnes que tinguin una necessitat educativa especial i per tant oferir-los la mateixa dedicació a tots amb la finalitat de compensar les necessitats de cada un.

- *Multiculturalitat*

Així com afirmen García y Goenechera (2009), primer va sorgir el concepte de “multiculturalisme” per oposició de la uniformitat cultural i com a reconeixement al pluralisme.

“la convivència en un mismo espacio social de personas identificada con culturaas variables” (Lamo de Espinosa, 1995. Citat por Garcia i Goenechera).

A primera vista aquest concepte sembla positiu i podem afirmar que la nostre societat és cada dia més multicultural. El problema sorgeix quan es planteja el risc de que els diferents grups que comparteixen un mateix espai es tanquin en si mateixos i no hi hagi un intercanvi ni reciprocitat entre ells.

Per abordar les restriccions que té el concepte de multiculturalisme, apareix la interculturalitat. Aquest concepte es refereix a la interacció de distintes cultures en un mateix espai i temps, realitzant un intercanvi de coneixements i valors com l'acceptació, el respecte o la igualtat per tots els ciutadans diferents a nosaltres.

A continuació adjunt una taula, en la qual Castro i Alarcón (2012) fan una comparació entre l'educació multicultural i l'educació intercultural.

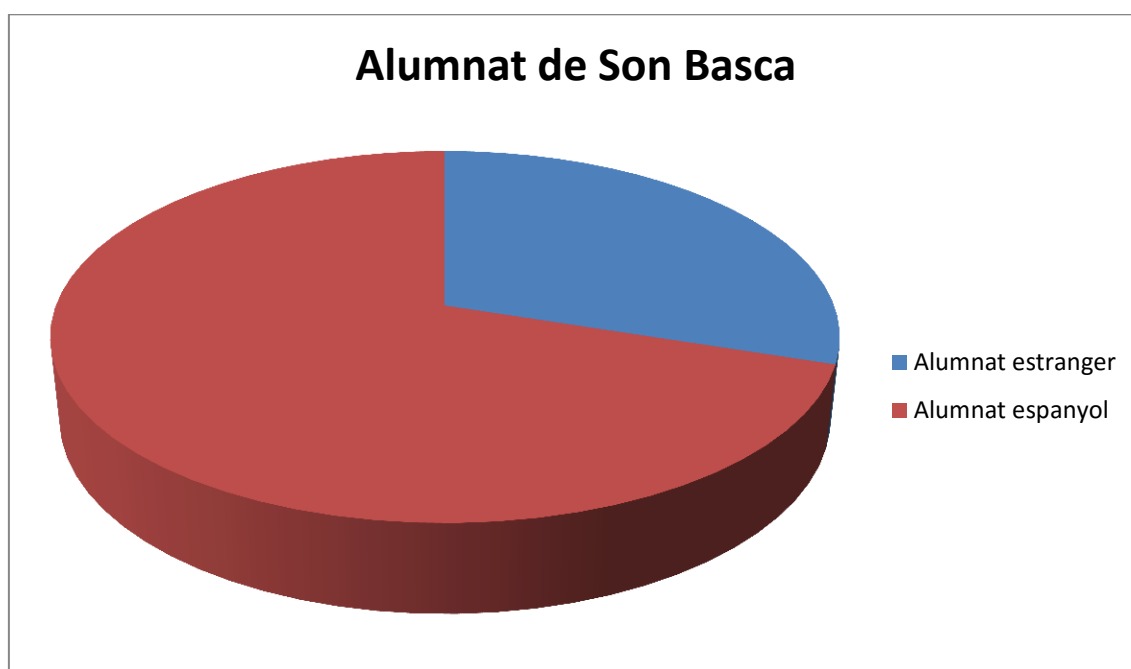
EDUCACIÓ MULTICULTURAL	EDUCACIÓ INTERCULTURAL
El seu camp d'acció són els centres educatius amb presència de minories ètniques.	Educa per al coneixement, comprensió i respecte de la diversitat cultural i social.
Aplicació de programes per a millorar el rendiment escolar d'alumnes immigrants o minories ètniques.	Es recolza en que, l'intercanvi entre cultures és un valor positiu que enriqueix la societat i als seus membres.

Ensenyament de vàries llengües i cultures.	Diàleg intercultural.
Reconeix la igualtat de drets de totes les cultures.	Projecte d'intercanvi i solidaritat.
Contribueix a definir la pròpia identitat cultural i apreciar la dels altres.	És universal.
Promou el pluralisme cultural.	Supera la coexistència de cultures.

Penso que l'educació intercultural en l'etapa d'educació infantil s'ha de tenir molt en compte, ja que és en els primers anys quan s'han de formular uns objectius clars amb la finalitat de compensar les possibles desigualtats que es puguin donar dins l'aula.

Dins l'escola de Son Basca trobem una gran quantitat d'alumnes que són immigrants. Al següent gràfic es poden veure reflectits els percentatges de l'escola:

A tot això m'agradaria afegir que en quant a la legislació educativa referent a l'educació intercultural, els avanços són continus i s'adapten als canvis i al creixement de la diversitat a les escoles.

A la Llei Orgànica d'Educació 2/2006 del 3 de Maig (L.O.E) es fa referència a la igualtat i al desenvolupament d'actuacions compensatòries per evitar possibles desigualtats derivades de factors econòmics, socials, culturals o ètnics, per la qual cosa

es segueix mantenint en la nova Llei Orgànica 8/2013, del 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa.

Per poder entendre les mesures dutes a terme a través de la interculturalitat, a continuació adjunt una taula que analitza les successives lleis educatives implantades a Espanya al llarg dels anys i les aportacions que realitzen al voltant de l'educació intercultural i inclusiva:

DOCUMENTS GENERALS	LLEIS	REALS DECRETS	APORTACIONS
1948: DDHH Convención de los Derechos Humanos del Niño (ONU, 1989)			Art. 28. Derecho a la educación obligatoria sin distincions.
1966- Pacto Nacional de Derechos económicos, sociales y culturales			Art. 13. Favorecer la comprensión entre todos los grupos raciales, sociales o étnicos.
1978. Constitución española			Art. 14 y 9.2.- Principios de igualdad formal e igualdad social.
	1980. Ley orgánica de libertad religiosa		Garantiza el derecho al alumnado a recibir enseñanza de sus respectivas religiones.
		1983.RRDD 1174/1983 de 27 de abril sobre Educación Compensatoria	Programa de educación compensatoria en beneficio de aquellas zonas geográficas o grupos de población que por sus especiales características requieren una atención educativa preferente.
	1990. Ley orgánica 1/1990 de 3 de octubre de ordenación general del sistema educativo (LOGSE)		Reconocimiento positivo de la diversidad dentro de las aulas. Entre sus fines educativos: conocimiento de las culturas propias de los alumnos.
	1992. Ley orgánica 29/199 de octubre de cooperación con l comisión islámica de España.		Derecho a la falta de asistencia a clase en caso de fiestas religiosas, tener un horario distinto durante las mismas o la elección de un menú escolar en función de sus creencias.
	1995. Ley orgánica de la Participación, la evaluación y el Gobierno de los centros docentes (LOPEG)		Reafirma la garantía de escolarización de niños que se encuentran en "situaciones sociales o culturales desfavorecidas"
		1996. RRDD 299/1996 DE 28 de Febrero de Orden de las Acciones dirigidas a la Compensación de desigualdades en Educación. (Complementa al RRDD anterior sobre Educación Compensatoria)	Menciona explícitamente a las "minorías étnicas" o culturales en situaciones sociales de desventaja (art 3.b) y se propone mantener y difundir las culturas y lenguas propias de esos grupos, favorecer el desarrollo y respeto de la identidad cultural del alumnado (art.10.2), así como contrarrestar los procesos de exclusión social favoreciendo actitudes de comunicación y respeto mutuo (art. 4.2 y 4.3)

	2000. Ley Orgánica 4/2000 del 11 de enero de los derechos y libertades de los extranjeros en España y su Integración Social (modificada por la ley orgánica 8/2000)		Art. 9.4. Derecho y deber de los inmigrantes a la educación básica y a las condiciones para la educación post-obligatoria. “Recibir una enseñanza para su mejor integración social, con reconocimiento y respeto su identidad cultural.
	2002. Ley Orgánica 10/2002 de 23 de diciembre de la Calidad Educativa (LOCE)		Reafirma la educación obligatoria para todos en igualdad de condiciones, aludiendo expresamente al alumnado inmigrante.
	2006. Ley Orgánica 3/2006 de 3 de Mayo, de educación (LOE)		Compensación de Desigualdades en la educación. Principios “el hacer efectivo el principio de igualdad en el ejercicio de derecho a la educación desarrollando acciones de carácter compensatorio en relación con las personas, grupos, y ámbitos territoriales que se encuentren en situaciones desfavorables para evitar desigualdades derivadas de factores sociales, económicos, culturales. Geográficos, étnicos, o de otra índole”.

Font article “La educación intercultural en los centros escolares españoles.”

De la Revista Electrònica Interuniversitària de Formació del professorat.

La Llei Orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per la millora de la qualitat educativa (L.O.M.C.E.) ha introduït unes variacions mínimes respecte a allò que es va introduir en la llei anterior, la Llei Orgànica 3/2006 de 3 de Mayo, d’educació (LOE).

Aquestes variacions es refereixen a aspectes formals i de redacció més que a aspectes conceptuals, per tant apareix de la següent manera:

“ Uno de los principios en los que se inspira el Sistema Educativo Español es la transmisión y puesta en práctica de valores que favorezcan la libertad personal, la responsabilidad, la ciudadanía democrática, la solidaridad, la tolerancia, la igualdad, el respeto y la justicia, así como que ayuden a superar cualquier tipo de discriminación. Se contempla también como fin a cuya consecución se orienta al Sistema Educativo Español la preparación para el ejercicio de la ciudadanía y para la participación activa en la vida económica, social y cultural, con actitud crítica y responsable y con capacidad de adaptación a las situaciones cambiantes de la sociedad del conocimiento”

3. OBJECTIUS

L'objectiu general d'aquest treball és:

“Analitzar la realitat de l'aula segons la interculturalitat que presenta en front al desconeixement de conceptes bàsics de l'etapa d'educació infantil”.

I més concretament:

- Conèixer els motius que afecten al desenvolupament del coneixement dels alumnes de 5 anys segons la seva interculturalitat.
- Comparar els coneixements dels alumnes de 5 anys mitjançant les feines diàries.
- Saber quines són les estratègies que utilitzen les mestres de 5 anys en front a aquest problema.
- Estudiar el percentatge d'alumnes amb necessitats educatives especials que trobem l'escola de Son Basca.
- Analitzar la participació i la implicació de les famílies dels infants de 5 anys A.

4. METODOLOGIA

La metodologia utilitzada per desenvolupar i dur a terme aquest treball està dividida en dos apartats:

Un apartat *teòric*, el qual consisteix en recollir tota la informació per fonamentar i sustentar la importància de la interculturalitat a la primera infància. Per això ens fonamentarem en les teories procedents de diferents camps.

D'altra banda un apartat *empíric*, on es desenvoluparà tot el procés pràctic de realització, els resultats obtinguts, avaluacions, procediments i tècniques que s'han portat a terme.

Les passes que s'han seguit per dur a terme el present treball són les següents:

1. Observació i detecció de les desigualtats de coneixements dins l'aula de 5 anys de l'escola Son Basca de Sa Pobla.
2. Actuació, posada en coneixement del claustre de la situació observada.
3. Observació de diferents activitats realitzades dins cada grup.

4. Anàlisi de cada una de les activitats realitzades i més concretament de cada infant.
5. Estudi sobre la implicació de les famílies amb l'escola, mitjançant l'observació de l'assistència a les tutories de l'aula.
6. Realització d'una entrevista a cada una de les mestres implicades amb el grup.
7. Anàlisi de les entrevistes.
8. Recollir propostes de millora per intentar solucionar la problemàtica de l'aula.

La metodologia que duré a terme per realitzar aquest treball de grau, serà mitjançant l'observació del dia a dia de la tasca realitzada pels infants i l'anàlisi de diferents documents, com són les fitxes dels infants o el projecte educatiu del centre. Per una altra banda realitzaré un estudi sobre les famílies i la seva assistència a les tutories d'aula i finalment realitzaré una entrevista a cada una de les mestres implicades.

Finalment faré un recull de propostes per a millorar els motius que hagin sortit com a afectes de la desigualtat real de l'aula de 5 anys A.

Per començar s'observarà el coneixement que tenen cada un dels infants que entren en el grup classe de 5 anys A. A partir d'aquí es dividiran els 28 alumnes del total del grup classe, entre cada un dels tres grups flexibles que s'han creat. Una vegada els alumnes estiguin ubicats al seu grup flexible, observaré una activitat de cada nivell i de cada àrea, és a dir, una activitat de lògica matemàtica, una activitat de lectoescriptura i una activitat de coneixements bàsics. De cada una s'observarà tant l'activitat global, com la feina feta per cada un dels infants del grup flexible.

Després també s'analitzarà una entrevista a les tres mestres que treballen amb aquest grup de 5 anys. Les entrevistes s'hauran preparat prèviament amb la finalitat de que les mestres puguin respondre a les preguntes, que estaran adequades al contingut del treball en qüestió.

A continuació s'analitzarà la quantitat de famílies que acudeixen a les tutories proposades per la tutora del grup per així poder valorar la seva implicació amb el centre.

Finalment es consultaran diferents documents del centre per poder trobar una informació verídica en relació al percentatge d'immigració que afecta a l'escola.

5. ESTRUCTURA I DESENVOLUPAMENT DELS CONTINGUTS.

Després d'haver fet totes les observacions i haver contrastat tota la informació pertinent, toca analitzar cada un dels punts observats anteriorment.

Primer de tot ens adonem que els coneixements curriculars dels infants de l'aula son totalment diferents d'uns a uns altres, per una banda hi ha un grup d'infants, majoritàriament de nacionalitat espanyola, que té adquirits pràcticament tots els coneixements. Per un altre costat trobem un grup que tot i que no te adquirits tots els coneixements, s'esforça tant a casa com a l'escola per aconseguir-los. Aquest grup esta format per alumnes de les dues nacionalitats, tant espanyola com magrebina. I l'altre grup és el que no té cap coneixement assolit i tampoc té intenció d'obtenir-los, que esta format totalment per alumnes magrebins, excepte un nin espanyol, encara que aquest té mancances a la parla que pot afectar-li al seu aprenentatge.

En definitiva els grups queden estructurats de la següent manera:

GRUP 3	GRUP 2	GRUP 1
Romaisa	Younes	Toni
Fatima.S	Jaume	Alicia
Fatima.B	Rihan	Francina
Hiba.B	Wiame	Noelia
Bilal	Eliel	Biel
Mohamed	Carl	Marc
Nora	Amina	Sergi
Baltasar	Hiba.B	An
	Hajar	Carlota
	Salma	Maria Monserrat

A partir d'aquí es pot començar la feina plantejada, de fer feina per agrupaments flexibles. Encara que s'ha de tenir en compte que si un infant evoluciona, o no ho fa, pot canviar de grup durant el curs.

Per començar analitzarem les quatre activitats que s'han dut a terme dins l'aula de 5 anys. Aquestes activitats han estat preparades per les tres mestres que

s'encarreguen del treball per agrupament flexible, amb la finalitat d'adaptar-les a cada nivell i per tant a cada ritme d'aprenentatge.

La primera activitat era de l'àrea de lectoescriptura. Aquesta activitat la vaig observar dins el grup 2, el qual estava compost per nou participants del grup classe de 5 anys A, i entre ells hi havia sis magrebins i tres espanyols.

L'activitat consistia en relacionar un dibuix amb la primera lletra que començava la paraula corresponent. (ANNEX 1).

Per començar a introduir l'activitat es varen repassar totes les lletres de l'abecedari, una per una. D'aquesta manera es va potenciar el coneixement de lectura per després poder tenir els coneixements que la tasca requeria. La mestra d'aquell grup va donar una consigna que només podia contestar aquell infant que ella deia, la qual hi va haver algun que no ho va saber respectar. Després una de les participants magrebí no va saber que contestar quan li varen demanar que digues quina lletra era la que es marcava, com també un altre participant, però espanyol, es va equivocar quan se li va preguntar quina era la lletra "I", va dir que era la lletra "E". Finalment tot el grup confonen la lletra "NY", diuen que es "TORO", per què al costat veuen el dibuix d'un toro que representa el so de "NYU".

A continuació es va explicar que és el que realment s'ha de fer amb la fixa que es presenta als infants. La tutora explica als infants que han de mirar el dibuix i relacionar aquest amb la primera lletra que comenci aquesta paraula.

En general aquesta activitat tots els participants la fan bé. Un d'ells l'han d'ajudar una mica, encara que penso que és per què durant l'explicació no havia escoltat i per tant no sabia el que s'havia de fer.

Després d'haver fer l'activitat de relacionar, la mestra del grup va donar la instrucció de que havien d'escriure tota la paraula sencera al costat del dibuix. En aquest cas si que hi va haver més diversitat d'uns amb els altres, ja que estem parlant de l'escriptura que té cada un.

Les recerques sobre l'adquisició i comprensió de l'escriptura dels infants va sorgir a causa de la quantitat de problemes educatius que hi havia a Amèrica llatina, com son l'analfabetisme o la repetició i deserció escolar. Així com Ferreiro i Teberosky

confirmen, varen analitzar dos tipus de mètodes, analítics i fonètics, i varen extreure dues conclusions:

1. Se basan en habilidades como la discriminación de sonidos, de formas gráficas, en correspondencias de sonido y forma gráfica, en la discriminación visual.
2. Si se acepta que el niño que aprende es un sujeto que piensa y que constantemente está en interacción con el medio, y de esta interacción aprende, no puede ser que únicamente una serie de habilidades sean la explicación de la adquisición.

També confirmen que la llengua escrita esta a la vista de tots, és a dir està en els mitjans més pròxims. L'entorn facilita l'estimulació visual, per tant no es necessari tenir un llibre de lectura per descobrir la llengua escrita, ja que mitjançant la televisió, els cartells o objectes poden incitar l'escriptura.

En definitiva basant-me amb la teoria de Ferreiro i Teberosky, puc afirmar que dels sis magrebins que van realitzar l'activitat, tres d'ells es troben en el segon nivell denominat escriptures sil·làbiques, per què aquets s'han adonat que hi ha alguna relació entre l'escriptura i la pauta sonora, i per tant les seves produccions passen a estar controlades per la segmentació sil·làbica de la paraula. Aquesta relació entre l'escriptura i la pauta sonora pot ser de dos tipus, en aquest cas és sil·làbica qualitativa, ja que per cada síl·laba que reconeix a nivell oral fa correspondre una lletra i aquesta lletra correspon a un so convencional de la consonant o de la vocal d'aquesta síl·laba.

En quan als altres dos magrebins trobem que dominen les paraules curtes com són "ull" i "indi", però no ho fa amb les més llargues com són elefant o avió. Així i tot també es troben al segon nivell, escriptures sil·làbiques però a amb l'altre tipus de relació entre l'escriptura i la pauta sonora, la sil·làbica quantitativa, és a dir per cada síl·laba que reconeix a nivell oral fa correspondre una lletra, sense que tingui valor convencional.

El tercer participant es troba en el primer nivell denominat escriptures pre-sil·làbiques, però diferenciades, ja que l'infant realitza produccions diferents en quantitat o en varietat de lletres per representar paraules diferents.

Per acabar, en relació a aquesta activitat, s'analitzarà la feina realitzada pels tres mallorquins que varen participar en la tasca d'aquest nivell.

Un d'ells domina a la perfecció les paraules curtes i les paraules llargues escriu els sons que té la paraula, però a vegades les desordena o en fa omissió. Per tant es troba en el tercer nivell d'escriptura, denominat escriptures sil·làbiques alfabètiques. L'infant comença escriure més d'una lletra per cada síl·laba.

L'altre infant mallorquí domina perfectament totes les lletres i a l'hora de l'escriptura de les paraules curtes no fa cap errada, en canvi amb les paraules més llargues necessita ajuda, per tant es troba en el començament del tercer nivell, escriptures sil·làbiques alfabètiques encara que estigui en procés.

El tercer infant mallorquí, és tot el contrari dels altres dos. No domina les lletres i la poca tasca que ha realitzat damunt la fitxa ha estat copiant allò que ha fet el del seu costat. Per tant és difícil poder fer la descripció evolutiva del desenvolupament de la seva escriptura, ara bé podem definir que es troba en el primer nivell escriptures pre-sil·làbiques més concretament escriptures diferenciades, ja que la seva intenció és escriure lletres diferents. La seva hipòtesi és de quantitat perquè creu que hi ha d'haver una quantitat mínima de lletres perquè digui alguna cosa.

La segona activitat era de l'àrea de lògica matemàtica. En aquest cas vaig voler observar els tres grups diferents per veure quina diferència hi podria haver, tant de contingut com de coneixement.

L'activitat consistia en fer sumes mitjançant un agrupament de dibuixos, és a dir els infants han de contar els dibuixos que hi ha a cada costat i sumar-los.

Per començar observo el grup 1, en el qual hi ha 10 participants i cap d'ells és d'origen magrebí. En aquest grup és la segona vegada que treballen les sumes damunt un paper, per això abans de començar la tutora repassa, juntament amb els infants, que significa sumar i quin és el signe corresponent. Tots els infants tenen clar des del principi quina és la tasca que han de realitzar. Abans de repartir el material, la tutora posa diferents exemples vivencials, per tal de fer la feina més divertida i no tan monòtona.

Quan ja tenen les fixes, tots els participants fan, a la primera, correctament totes les sumes, excepte una nina que s'equivoca amb una suma i altres dos que giren la grafia del número 7. Ara bé, els tres s'adonen de l'errada i ho canvien correctament.

A continuació vaig observar el grup 2. En el grup hi havia 9 participants, dels quals 6 eren àrabs. L'activitat era la mateixa que realitzava l'altre grup. La manera d'introduir-la no la vaig poder observar, però la tutora em va explicar que va començar repassant que volia dir sumar i quin era el seu signe. Molts dels participants del grup no sabien a que es referia, però a mesura que varen començar a fer exemples vivencials, ja es varen centrar amb el tema.

Quan la mestra va repartir les fixes de les sumes als infants, hi va haver 6 alumnes que no varen tenir cap problema per completar les sumes i ho varen fer sense fer cap error ni de suma ni de grafia. D'aquets 6 alumnes la meitat eren tres magrebins. Ara bé, els quatre alumnes restants també eren magrebins i varen tenir problemes més significants. A un li costava el fet de sumar els dibuixos de les dues parts, l'altre sabia que havia de fer, però s'equivocava amb el resultat de la suma, l'altre sabia que havia de fer i realitzava la suma correctament, però girava les grafies dels nombres i el darrer no tenia assumit ni el concepte de sumar ni les grafies, ja que no sumava correctament i els nombres les escrivia amb la grafia incorrecte.

Finalment vaig anar a observar el grup 1 que estava compost per 8 alumnes dels quals 7 eren magrebins i 1 era espanyol. S'ha de fer l'incís que aquest espanyol té un problema de llenguatge diagnosticat, per això el motiu del seu retràs escolar.

En el grup 1 l'activitat també era de lògica matemàtica, però en aquest cas era diferent. L'activitat consistia en relacionar la cistella, que cada una porta un nombre de coses diferents, amb el nombre convencional corresponent. (ANNEX 3)

L'explicació de la tutora tampoc la vaig poder observar, però la tutora d'aquest grup em va contar que prèviament havien repassat els nombres de l'1 al 9 i que havien contat diferents coses de l'aula tots junts.

Dels 7 alumnes magrebins només n'hi ha una que ho fa correctament. D'aquesta s'ha de dir que va ser escolaritzada a principi de curs de 5 anys. Dues alumnes del grup saben el que estan fent però els hi costa relacionar qualque nombre en concert. Pels quatre alumnes restants, no tenen consciència del que estan fent i s'equivoquen.

Per acabar l'alumne espanyol necessita fer les tasques al seu ritme, però així i tot li costa entendre el que s'ha de fer i com ho ha de fer i per tant s'equivoca amb la relació.

La tercera activitat podria anar inclosa dins l'àrea de lògica matemàtica, ja que es tracta d'escriure nombres, però també engloba un coneixements de caire general i quotidià.

L'activitat tractava els mesos, les setmanes i els dies de l'any. Per aquesta activitat vaig observar el grup 2, que contava de 8 participants, dels quals 3 eren àrabs.

Per començar la mestra va demanar quants de mesos tenia un any, la majoria va dirigir la mirada cap al taulell que tenen dins l'aula i varen contar els vagons que tenia el tren. A cada vagó hi ha un més amb les fotografies de cada infant que fa els anys. Després la mestra va demanar quants de dies tenia un mes. Molts d'ells es varen quedar callats, però algun va dir un nombre qualsevol. Juntament amb la mestra varen agafar el calendari i varen contar quants de dies hi havia en un mes, se varen adonar que a cada mes hi havia un nombre de dies distint. Per això que la mestra va escriure a la pissarra el nom del mes i el nombre de dies que tenia. Els alumnes es confonien molt amb el nombre "31", ja que per a ells era un nombre bastant elevat. El confonien amb el nombre "21" o "13". Finalment la mestra va demanar quants de dies tenia una setmana i tots els infants varen repetir la mateixa acció que amb els mesos de l'any, varen mirar el taulell de l'aula i varen contar els dies de setmana que hi havia penjats.

Després d'haver parlat sobre els mesos de l'any, les setmanes i els dies i haver fet una activitat vivencial amb el calendari la mestra va repartir la fitxa relacionada amb el tema. La fitxa constava de cinc apartats que s'havien de completar. (ANNEX 4)

En el moment de realitzar aquesta activitat els vuit alumnes que hi havia al grup varen tenir problemes a l'hora de completar-la. Tots, excepte dues d'elles, giraven les grafies dels nombres i no sabien que era el que s'havia de fer. En quan a les dues excepcions, una ho va fer molt bé i l'altre també encara que cerqués les seves estratègies per saber quin era el nombre que tocava en cada cas. Aquestes dues excepcions eren d'origen magrebí, i els tres espanyols del grup es troben en el costat dels que varen tenir problemes per realitzar l'activitat.

Seguidament s'analitzaran les entrevistes que les tres mestres implicades varen contestar. L'entrevista constava de vuit preguntes relacionades amb els grups de 5 anys, la nova metodologia de treball dels agrupaments flexibles, la implicació i la relació de

les famílies, les estratègies que pensen que podrien servir per millorar el problema existent i les possibles causes de la desigualtat real de l'aula.

Fent un anàlisi exhaustiu de les tres entrevistes, puc confirmar que les tres mestres consideren molt positiu la introducció de la nova metodologia de fer feina mitjançant agrupaments flexibles. Creuen que ha estat la millor solució en front a la problemàtica que hi havia dins l'aula. Les tres mestres pensen que l'escola sempre ha atès totes les desigualtats distintes que s'adonen, però així i tot han decidit ampliar-la introduint aquesta nova metodologia.

Referent a les famílies pensen que la implicació de les famílies podria millorar, ja que de tots alumnes de l'aula, la meitat o menys està totalment implicada amb l'educació de l'escola. Una de les mestres, detallada que la majoria de les famílies estan totalment integrades a l'escola, sempre tenint en compte que hi ha excepcions i que aquestes són famílies magrebins.

Les estratègies que utilitzen dins l'aula per potenciar aquesta integració són les tutories setmanes i el contacte diari durant les entrades i les sortides. Una de les mestres opina que són les que millor funcionen, en canvi l'altra està totalment en desacord i en proposa dues: programar més activitats on les famílies hi tinguin participació i convidar a les famílies a entrar dins l'aula durant els primers deu minuts del dia.

Finalment les tres mestres pensen que les causes que han provocat aquesta desigualtat de coneixements dins l'aula han estat la incorporació tardana al centre, ja que molts d'infants han estat escolaritzats a quatre o fins i tot a cinc anys, la qual cosa afecta al seu desenvolupament i retarda l'aprenentatge de l'infant. La llengua vehicular de les famílies també pot ser una causa, ja que el fet de no parlar la mateixa llengua a casa i a l'escola pot dificultar la comunicació entre l'infant i la mestra. La desestructuració familiar també és un altre factor que molts d'infants pateixen, perquè la família és un dels agents més importants en el creixement i desenvolupament integral de l'infant, encara que a l'escola estigui totalment atès, necessita l'atenció de la família per aconseguir un desenvolupament global. Això fa que l'estimulació de l'adult cap a l'infant sigui escassa i per tant afecta a l'infant social i moralment.

Un dels factors que les mestres coincideixen com a motiu de la desigualtat que hi ha dins l'aula és l'escolarització tardana, i referent a això, puc afirmar que dels 28

alumnes de la classe de 5 anys hi ha sis alumnes, tots ells magrebins, que s'han escolaritzat més tard d'allò que es recomana. Un dels quals es va escolaritzar a quart d'educació infantil, quatre d'ells es varen escolaritzar a cinquè d'educació infantil, i un altre a sisè d'educació infantil.

Per tal de poder justificar més un dels factors que les mestres varen donar com a motiu que provoca la desigualtat de coneixement dins l'aula, he realitzat un estudi de les tutories que es duen a terme dins l'aula de 5 anys A.

Una tutoria és una quedada entre la família i el tutor de l'aula amb la finalitat de parlar de l'infant per a que la família tingui constància del seguiment que porta el seu fill o filla. A l'escola de Son Basca el dia acordat entre tot el professorat del centre és els dijous de les 14 hores a les 15 hores, encara que si alguna família necessita un altre dia, tots els docents són flexibles per canviar el dia o l'hora.

Dins l'aula de 5 anys A hi ha 28 alumnes, dels quals tretze són de nacionalitat magrebí, els altres són tots espanyols.

La tutora de l'aula ha programat tres tutories durant el curs acadèmic, encara que si la família ho necessita hi pot anar més vegades. El més d'abril es va programar la segona tutoria amb cada una de les famílies i vaig poder analitzar la participació d'aquestes. El que vaig observar va ser l'assistència, la implicació i els resultats que provocaven.

- Alumne 1: La família d'aquest alumne no acudeix a la tutoria i tampoc es preocupa per fer-ho.
- Alumne 2: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria el dia que la tutora ha marcat. La tutoria es realitza normal, la família mostra interès per les actituds de l'alumne.
- Alumne 3: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria el dia que la tutora ha marcat, aquesta mostra molt d'interès i comparteix diferents opinions amb la tutora.
- Alumne 4: La família d'aquest alumne no acudeix a la tutoria, a l'hora d'entrades i sortides la mare de l'alumne no fa cas d'allò que la tutoria li diu.
- Alumne 5: La família d'aquest alumne no acudeix a la tutoria i tampoc es preocupa per apuntar-se a la llista.

- Alumne 6: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria amb molta iniciativa i implicació. Es preocupa per les actituds del nin i demana ajuda per com fer-ho a casa.
- Alumne 7: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria amb la intenció d'arribar a un consens per educar de la mateixa manera a casa i a l'escola.
- Alumne 8: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria perquè necessita explicacions de tot el curs amb castellà, la tutora no posa cap inconvenient.
- Alumne 9: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria, mostra interès ja que la mare no domina el castellà ni el català i porta amb ella una altra al·lota per a que tradueixi. Així i tot sembla que la mare no vol interioritzar les pautes que la mestra li dona.
- Alumne 10: La família de l'alumne no acudeix a la tutoria i tampoc hi és a les entrades i les sortides del dia a dia. Cada matí l'acompanyen els seus germans grans com també venen a recollir-lo ells.
- Alumne 11: La família d'aquest acudeix a la tutoria. No te cap inconvenient i sembla que mostra motivació per treballar a casa allò que la tutora li ha dit.
- Alumne 12: La família d'aquesta alumne acudeix a la tutoria el dia que li han assignat, mostra interès pel desenvolupament de l'infant i també s'interessa cada dia durant les entrades i les sortides.
- Alumne 13: La família d'aquest alumne no acudeix a la tutoria, tenia l'hora assignada i no apareix. La mare sempre hi és a les entrades i les sortides, però no es justifica de cap manera coherent.
- Alumne 14: La família d'aquest alumne acudeix a les tutories, mostra interès per poder realitzar una bona tasca a casa.
- Alumne 15: La família d'aquesta alumne no acudeix a la tutoria, el dia que estava assignat ve a la sortida i la tutora li recorda que ha de venir, però finalment no apareix. Tampoc torna mostrar interès per a que li donin una altra hora.
- Alumne 16: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria, mostra interès pel desenvolupament i problemes que pugui tenir l'infant. També es mostra receptiu per diferents consells que pugui dur a terme a casa.
- Alumne 17: La família d'aquest alumne no acudeix a la tutoria, a les entrades i les sortides i son els dos, el pare i la mare, però no tenen intenció d'agafar una hora per apuntar-se. La tutora recorda que és important que ho facin, però ells no ho fan.

- Alumne 18: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria, la mare posa interès amb tot allò que la tutora li explica i intenta posar-ho en pràctica a casa.
- Alumne 19: La família d'aquesta alumne no acudeix a la tutoria, encara que durant l'entrada i la sortida la tutora parla d'algun tema que a la mare li preocupa.
- Alumne 20: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria, mostra interès pel desenvolupament de l'infant i durant les sortides es preocupa per la jornada diària.
- Alumne 21: La família d'aquest alumne s'oblida del dia que tenia assignat per venir a tutoria, però finalment demana disculpes i assigna una altra dia. A la tutoria ve la família amb interès per tot allò que la tutora li pugui contar per tal de fer-ho de la mateixa manera a casa.
- Alumne 22: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria, la mare conta els problemes que tenen, la tutora ajuda a la família amb allò que pot.
- Alumne 23: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria, porta una altra al·lota per traduir la conversa, ja que la mare no domina la llengua. Mostra interès pel desenvolupament de l'infant.
- Alumne 24: La família d'aquesta alumne no acudeix a la tutoria, tampoc mostra interès durant les entrades i les sortides.
- Alumne 25: La família d'aquest alumne acudeix a la tutoria, mostra interès per com pot treballar diferents continguts a casa.
- Alumne 26: La família d'aquesta alumne acudeix a la tutoria, mostra interès pel seu desenvolupament i es preocupa pel comportament e l'infant a l'aula.
- Alumne 27: La família d'aquest alumne no acudeix a la tutoria, tampoc mostra interès per acudir a ella.
- Alumne 28: La família d'aquest no acudeix a la tutoria, tampoc mostren interès per assignar un dia.

Després d'analitzar les tutories que es realitzen dins l'aula puc afirmar que onze de les vint i vuit famílies de la classe de 5 anys A, no han acudit a les tutories programades per la tutora, tenint en compte que moltes d'aquestes famílies tenien l'hora assignada i l'han deixada passar. Aquestes onze famílies són d'origen magrebí, excepte una que és espanyola.

6. CONCLUSIONS

Per tal de fer unes conclusions adequades al treball en qüestió, la realitzaré en dues parts. Un apartat en el qual s'englobaran estratègies o pautes per millorar els problemes sorgits a través de l'anàlisi realitzat. I un segon apartat en el qual conclouré el treball citant allò que s'ha aconseguit extreure i una opinió personal.

6.1 Estratègies o propostes de millora

- Plans d'acollida

Els plans d'acollida als centres educatius son recomanats per la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (L.O.E) i se diferencien per què són elaborats tenint en compte tota la població nova o bé només els col·lectius immigrants. És a dir, s'encarreguen de donar una resposta generalitzada o especialitzada.

Generalment, en els Plans d'acollida es solen veure reflectits tres àmbits que componen la comunitat educativa i als quals va destinat aquest pla: professorat, famílies i alumnat. Les seves accions passen per tres fases: la informativa, l'acollida en el centre i a l'aula i l'acollida a la comunitat educativa. Tot això es va realitzant mitjançant reunions amb les famílies i els alumnes. Podem dir que cada vegada existeix una preocupació més gran per part dels centres escolars per tal d'acollir de la manera més adequada i satisfactòria als nous alumnes immigrants. Amb la finalitat de poder aconseguir una bona col·laboració i enteniment amb les famílies d'aquets.

El problema sorgeix el dia a dia, quan el mestra ha dur la rutina de l'aula, en la qual ha de treballar uns coneixements amb tots els alumnes de l'aula i a demés atendre les necessitats educatives que cada nin presenta. En aquest moment és quan els plans d'acollida solen quedar-se en un document escrit que no es pugui dur a la pràctica, o almanco com molts dels professionals voldrien.

El document en el que s'estableix el pla d'acollida d'un centre educatiu ha d'estar inclòs en el Projecte Curricular de centre, dins el Programa d'educació Intercultural.

Per elaborar-lo és necessària la col·laboració i implicació de tota la comunitat educativa, com són els professors, els alumnes, la família i el personal no docent que pertany al centre escolar.

Referent a la temporalització d'un pla d'acollida, se tracta d'un aspecte de la planificació molt relatiu, ja que cada alumne i cada família és diferent i per tant no necessitaran tots el mateix temps d'acollida. Per això es recomanable establir un Pla d'Acollida durant tot el curs escolar, que desenvolupi diferents activitats i propostes que ajudin al nou alumne a integrar-se dins l'aula i que fomenti nous coneixements i valors amb la resta de companys.

A les illes Balears trobem aquest tipus de programa anomenat Pla d'Acollida, Integració i Reforç Educatiu (PAIRE) i segons la Conselleria, la qual la posat en marxa, s'estableixen els següents objectius per assolir:

- Fomentar la inclusió social i escolar de tot l'alumnat.
- Consolidar la llengua catalana com a llengua vehicular als centres educatius.
- Desenvolupar la consciència d'igualtat i dignitat de totes les persones com a marc de referència per al diàleg intercultural.

Al mateix document també s'especifica els destinataris d'aquest pla. Afirma que aquestes mesures tenen com a destinatari fonamental l'alumnat, però que així i tot va dirigit als integrants de tota la comunitat educativa. Encara que de manera més específica l'alumnat destinatari és l'alumnat d'incorporació tardana que presenta necessitats específiques d suport educatiu.

- Comunitats d'aprenentatge

Aquest és un projecte destinat a la integració de les famílies immigrants en els centres escolats. Són organitzacions que no només tracten de col·laborar i participar sinó de comprometre la família amb l'escola, d'obrir el centre a la comunitat. Pretenen responsabilitzar de forma efectiva a tots els agents educatius i comunitaris en el procés educatiu, entenent aquest de la forma més ampla i multidireccional possible. El centre deixa de ser únicament una escola i tracta de convertir-se en un lloc de formació, trobades i desenvolupament de la comunitat.

Cercant una transformació social y educativa i a través de la interacció i la participació de tota la comunitat, influeix als estudiants, professorat, familiars, amics i amigues, membres d'associacions i organitzacions, persones voluntàries, veïns, etc.

Es senyalen tres aspectes importants: l'aprenentatge de col·laboració, l'aprenentatge del mestre i l'aprenentatge de l'estudiant. El seu principal objectiu és la tendència a treballar junts per millorar conjuntament l'educació.

A la pàgina web on podem trobar més informació d'aquest tema (www.comunidadesaprendizaje.net) ens expliquen que el projecte, que va començar en l'educació obligatòria l'any 1995, contenen actualment amb més de 120 comunitats d'aprenentatge. Degut al seu èxit aquestes s'han estès a nivell internacional.

Partint de les finalitats de tota la comunitat educativa i a través del diàleg i la ciència, aquest projecte transformador està arribant a ser un doble objectiu: superar el fracàs escolar i millorar la convivència.

- Ús d'un traductor:

La realitat lingüística del país fa necessàries el treball d'un intèrpret o un traductor, ja que el fet del percentatge tan elevat d'immigració que hi ha fa possible aquesta realitat. Per això un traductor a l'escola permetria que la comunicació entre les famílies i els tutors dels infants fos més fluïda, ja que les famílies que no dominen la llengua vehicular de l'escola, podrien comunicar-se sempre que així ho necessitessin.

- Tutories familiars:

Com ja s'ha dit abans, les tutories són una quedada entre la família i el tutor de l'aula amb la finalitat de parlar de l'infant. Aquesta teoria és la que la majoria de gent coneix sobre les tutories. Les famílies quan la tutora proposa per fer una tutoria amb elles, aquestes ja pensen i s'imaginen que el seu fill o filla no va al nivell que toca o que el seu comportament no és l'adequat. Per tant per evitar aquesta angoixa a les famílies i presentar-los el moment de la tutoria com un moment de confiança i relaxació, el primer que s'ha de fer és canviar la metodologia de les tutories.

Fins ara les tutories es duen a terme dins l'aula de l'infant, asseguts un davant l'altre, on la tutora és l'encarregada de dirigir la conversa i contar a la família tot allò que fa bé i que no fa bé l'infant. Una manera per canviar aquest funcionament, per exemple seria convidar a totes les famílies a veure una exposició d'un treball realitzat a l'aula i en aquest moment la tutora anar passejant-se per comentar qualche fet en concret a alguna família en concret.

D'aquesta manera la família no es sentirà tan angoixada per allò que pugui sentir del seu fill, ja que la manera en que la tutora ho transmetrà serà de més confiança i efectivitat.

- Activitats familiars:

Les famílies quan més vegades són convidades al centre i com vegin el centre lliurement obert per elles, millor. Per tant una altra proposta de millora per solucionar la comunicació i la relació entre la família i l'escola són les activitats o tallers amb família.

Aquestes activitats consisteixen en que l'escola planifiqui uns dies per a que les famílies puguin venir a fer activitats, aquestes poden ser realitzades per les mateixes famílies o per les mestres del centre.

Un exemple d'activitats amb famílies seria el següent: en aquest cas he triat el mateix dia de cada setmana durant tot un mes.

MES DE MAIG	
DIA	ACTIVITAT
Divendres 6 de maig	Un dia amb els pares
Divendres 13 de maig	Taller de conte
Divendres 20 de maig	Taller de manualitat
Divendres 27 de maig	Excursió

Obrir les portes de l'escola a la participació de les famílies pretén ser un gest de complicitat i de confiança. Poder participar activament de la vida de l'escola permet a les famílies que ho desitgen tenir una visió més viva de la vida de l'escola. A més, poder compartir espais educatius de l'escola amb els fills i filles també és una bona oportunitat per generar vivències positives amb els nens i nenes que les comparteixen.

A més d'aquest tipus d'activitats també hem de tenir en compte que aquestes poden tenir una participació amb l'escola des d'altres àmbits, com és la participació en la gestió de l'escola o formant part de les comissions de l'escola. També és important que les famílies estiguin informades sobre les seves finalitats per fomentar la participació.

- Pautes per millorar la relació família escola:

- ✓ Tenir clars els objectius de comunicació
- ✓ Respectar altres estils de vida, d'expressió i d'imatge.
- ✓ Potenciar la comunicació bidireccional fluida, és a dir la informació que flueix tants dels professors als pares com dels pares als professors.
- ✓ Crear relacions de coordinació i no de subordinació. Per això es necessari un diàleg de igual a igual entre les famílies i el personal del centre.
- ✓ Ser capaç de facilitar l'expressió, encaixant i modelant el descentrament, la ignorància, l'ansietat o la inseguretat de les famílies.
- ✓ La comunicació es produirà entre persones, això implica proximitat, empatia, interès, afecte i disponibilitat per les dues parts.
- ✓ Donar informació significativa com els progressos de coneixement i habilitats, notícies positives respecte a l'infant, comportament en centre o les expectatives acadèmiques del mestre respecte a l'alumne.
- ✓ Evitar utilitzar frases fetes que no s'entenguin i puguin crear mals entesos.
- ✓ Escoltar les inquietats i preocupacions de les famílies i valorar els seus esforços.

- Conveni amb Serveis Socials:

Per reduir el nombre d'infants que s'escolaritzen més tard d'allò que esta recomanat. Una possible proposta de millor seria establir un conveni amb serveis socials del municipi, per a que des d'allà es facin càrrec d'aquelles famílies que tenen infnats amb edat permesa per ser escolaritzat, ho facin.

- Classes de la llengua vehicular:

Per poder introduir la llengua vehicular del centre a totes aquelles famílies que en posseeixen una altra, una proposta és que des de l'escola organitzin classes de castellà o català per aquelles famílies que necessitin conèixer la llengua.

L'APIMA podria ser l'organització encarregada de planificar aquestes classes, ja que la millor manera per a que les famílies hi assistissin seria fer-les durant l'horari lectiu dels infants.

6.2 Conclusions extretes i opinió personal

Després d'analitzar i profunditzar en l'educació intercultural, he arribat a diverses conclusions, les quals sorgeixen mitjançant el desenvolupament d'aquest treball. Una vegada finalitzat he pogut observar la importància que té la interculturalitat dins l'aula d'educació infantil. He arribat a aquesta consideració perquè vivim en una societat en la qual cada vegada hi ha més moviment migratori, convivint amb diferents cultures, una realitat que afecta a la convivència en els centres educatius.

Amb el desenvolupament del treball podem extreure les següents conclusions:

- Existeix una diferència entre els termes interculturalitat i multiculturalitat. La primera fa referència a la varietat de cultures que viuen en una mateixa societat, i la segona ho amplia tenint en compte la interacció conjunta de tots els membres que conviuen en una societat sigui quina sigui la seva cultura.
- Les mestres de l'escola són conscients de com afecta la interculturalitat a l'aula, per això elles mateixes cerquen una proposta per millorar aquesta desigualtat.
- Els motius d'aquesta desigualtat coincideixen en gran part en totes les mestres, aquets són: idioma diferent a la llengua vehicular de l'escola, escolarització tardana i escassa implicació de les famílies.
- En molts de casos, les desigualtats no sorgeixen per l'origen de l'infant o de la família, sinó pels recursos dels quals disposen aquests.
- Es presenten diferents propostes de millora per tal de solucionar aquesta desigualtat dins l'aula.

Per això exposat anteriorment, penso que l'educació intercultural a un centre com és Son Basca s'ha de tenir en compte des de el primer moment que els infants són matriculats al centre, ja que es coneixen els problemes que els defineixen i per tant és necessari començar a treballar des del principi.

Com a valoració personal del treball dir que el tema del treball final de grau el vaig tenir clar des del moment que em varen assignar el centre de pràctiques, ja que el centre de Son Basca destaca per alumnat immigrant i per tant podria fonamentar-me amb la realitat per realitzar el meu treball final.

Ara bé una vegada tenia el tema triat, varen ser moltes les idees que se me varen ocórrer i els recursos que vaig cercar, una de les quals va ser utilitzar la interculturalitat

com a font d'aprenentatge, però després de reflexionar amb el tema i parlar amb el tutor assignat, vaig optar per realitzar un treball més concret i que sortís de la pròpia realitat de l'aula, ja que el que m'interessava era aprofitar el centre com a font de documentació.

Així doncs vaig començar amb el treball proposant-me un sèrie d'objectius: conèixer diferents autors i les seves perspectives sobre la interculturalitat, documentar-me sobre els conceptes claus i realitzar una referència teòrica que em servís per abordar la part pràctica del treball, en la qual vaig decidir analitzar la situació real de l'aula mitjançant l'observació d'activitats, amb entrevistes a professionals d'educació infantil, analitzar la participació de les famílies. I per acabar, una vegada estudiats totes aquestes dades, he realitzat una proposta que podria ajudar a mestres i altres professionals a treballar i millorar les desigualtats donades dins l'aula.

Finalment, després de veure el treball realitzat puc dir que estic satisfeta del resultat obtingut i del procés que he seguit, ja que m'ha permès completar la meva formació i assumir una meta personal, adquirir coneixements nous per poder dur a la pràctica en un futur com a mestra.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Castro, c. (2012). Retos pedagógicos y perspectivas teóricas de la educación intercultural en el Caribe colombiano. *Memorias*.
- Celmira Castro, L. A. (2012). Retos pedagógicos y perspectivas teóricas de la educación intercultural en el Caribe colombiano. *Memorias*.
- Costa, X. B. (2007). Educar en sociedades pluriculturales. España: La Ley. Grupo Wolters Kluwer.
- Ferreiro, E. Teberosky, A. (1979) Lectoescriptura y constructivismo. Recuperado el 20 de maig de 2016, wanadoo
<http://perso.wanadoo.es/cgomezmayorga/cuatroanos/escritura.htm>
- Graciela Malgesini, C. G. (1997). *Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad*. Espanya: Madrid : La Cueva del Oso.
- Hernández, M. d. (s.f.). *Diversidad cultural y educación*. Recuperado el 21 de Març de 2016, de LA PERSPECTIVA ANTROPOLÓGICA EN EL ANÁLISIS DEL CONTEXTO:
http://www2.uned.es/grupointer/art_olmo_hernandez_div_edu_04.pdf
- Molano, O. L. (s.f.). Identidad cultural. Un concepto que evoluciona. *Opera*, n° 7, 69-84.
- Ordino, M. T. (2005). *La educación intercultural: concepto, paradigma, realizaciones*. Recuperado el 21 de Març de 2016, de
<http://www.terras.edu.ar/jornadas/57/biblio/57educacion-intercultural.pdf>
- Permisán., J. A. (2009). Educación Intercultural. Análisis de la situación y propuesta de mejora. España: Wolters Kluwer España .

REFERÈNCIA LEGISLATIVA:

- Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa (L.O.M.C.E.). BOE N° 295 de 10 de diciembre de 2013.
- Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación (L.O.E). BOE N°106 de 4 de mayo de 2006
- Programa d'Acollida, Integració i Reforç educatiu. (PAIRE)

8. ANNEXOS

8.1. Entrevistes

→ Entrevista mestra 1

- **Quants d'anys fa que ets mestra?**

8 anys.

- **Havies treballat abans amb un alumnat amb les desigualtats que hi ha a 5 anys?**

Si.

- **Creus que a Son Basca s'atenen correctament totes les desigualtats dels infants? Milloraries alguna cosa?**

Crec que s'intenta atendre, però degut al gran nombre d'infants per aula s'han de cercar estratègies per atendre a tots els infants correctament (agrupaments flexibles, grups reduïts,...).

- **Penses que les famílies de 5 anys estan totalment integrades a l'escola?**

Algunes si, algunes un poc i altres poquíssim.

- **Quines estratègies empraries per establir una millor relació o comunicació amb les famílies?**

Per ara ja tenim les tutories els dijous i el contacte informal diari. Aquestes són les que funcionen millor.

- **Quina metodologia seria la que utilitzaries tu davant aquest nombre d'interculturalitat d'alumnes dins una aula?**

N'utilitzaria algunes i combinades, Realment la metodologia per ambients ajuda molt a atendre aquesta interculturalitat i desigualtat que hi ha. Els petits agrupaments heterogenis i homogenis també i els agrupaments en gran grup també.

- **Enguany utilitzeu una nova manera de treballar els continguts a 5 anys, els agrupaments flexibles. Perquè va sorgir aquesta idea? Hi veus un canvi positiu?**

Aquesta nova metodologia fou deguda a la necessitat que hi havia als grups de 5 anys, hi havia un gran desfasament curricular entre els infants, també a nivell de rutines, hàbits, escolarització tardana, etc. Per això vàrem pensar que un agrupament flexible on podem agrupar infants de més o manco el mateix nivell ajudaria a reforçar aspectes al seu nivell i realment ha funcionat.

- **Quins creus que son els motius que fan existent aquesta diferència de coneixements entre uns alumnes i uns altres de la mateixa aula?**

La manera de pensar i d'educar a casa, l'escolarització tardana, el desconeixement de la llengua vehicular, l'estimulació de la manca d'aquesta a casa, etc.

→ Entrevista mestra 2

- **Quants d'anys fa que ets mestra?**

9 anys.

- **Havies treballat abans amb un alumnat amb les desigualtats que hi ha a 5 anys?**

No n'hi havia tantes

- **Creus que a Son Basca s'atenen correctament totes les desigualtats dels infants? Milloraries alguna cosa?**

S'atenen tant i com es pot. Amb la gran quantitat de desigualtats el personal de suport fa tot i quan pot, ara bé, més personal a l'equip de suport milloraria la tasca que fan.

- **Penses que les famílies de 5 anys estan totalment integrades a l'escola?**

La gran majoria, encara que sempre hi ha excepcions i normalment són els magrebins que no s'impliquen gens, però no tots.

- **Quines estratègies empraries per establir una millor relació o comunicació amb les famílies?**

Més activitats on les famílies hi hagin de participar i que les famílies entrin a l'aula els deu minuts primers del dia, amb el seu fill.

- **Quina metodologia seria la que utilitzaries tu davant aquest nombre d'interculturalitat d'alumnes dins una aula?**

Una metodologia de lliure circulació, com els ambients i combinada amb tallers de prelectura, preescriptura, consciència fonològica, etc.

- **Enguany utilitzeu una nova manera de treballar els continguts a 5 anys, els agrupaments flexibles. Perquè va sorgir aquesta idea? Hi veus un canvi positiu?**

Va sorgir com una necessitat, perquè els grups eren molt nombrosos i amb molts de nivells diferents dins el mateix grup. Ha estat positiu, però no ha solucionat els problemes.

- **Quins creus que son els motius que fan existent aquesta diferència de coneixements entre uns alumnes i uns altres de la mateixa aula?**

9. La incorporació tardana al centre.

10. La llengua materna diferent a la del centre.

11. Desestructuració familiar.

→ Entrevista mestra 3

- **Quants d'anys fa que ets mestra?**

9 anys.

- **Havies treballat abans amb un alumnat amb les desigualtats que hi ha a 5 anys?**

Si, però poc temps (substitució 15 dies)

- **Creus que a Son Basca s'atenen correctament totes les desigualtats dels infants? Milloraries alguna cosa?**

No puc contestar perquè som la +1.

- **Penses que les famílies de 5 anys estan totalment integrades a l'escola?**

No puc contestar perquè som la +1.

- **Quines estratègies empraries per establir una millor relació o comunicació amb les famílies?**

No puc contestar perquè som la +1.

- **Quina metodologia seria la que utilitzaries tu davant aquest nombre d'interculturalitat d'alumnes dins una aula?**

No puc contestar perquè som la +1.

- **Enguany utilitzeu una nova manera de treballar els continguts a 5 anys, els agrupaments flexibles. Perquè va sorgir aquesta idea? Hi veus un canvi positiu?**

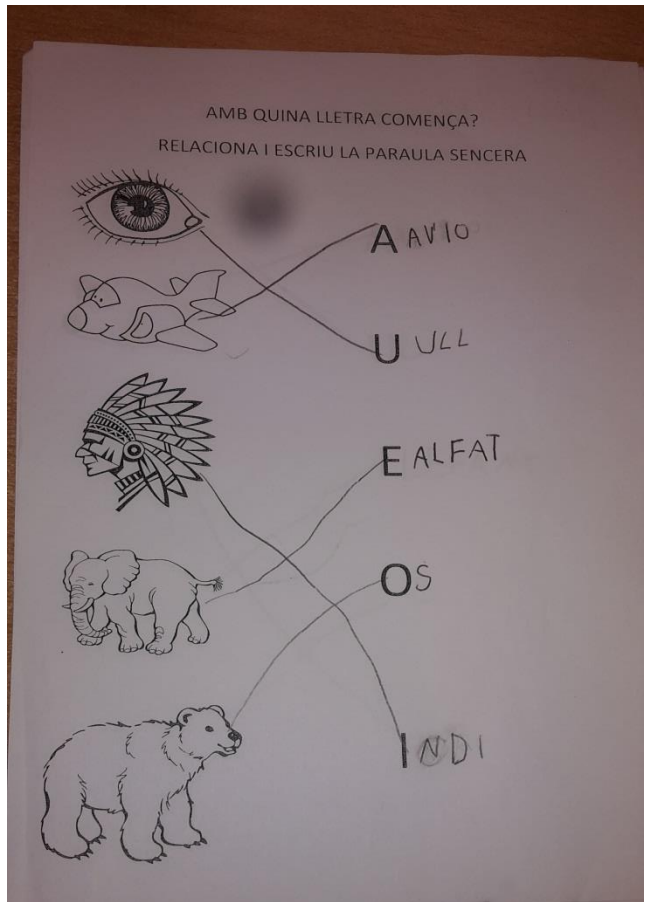
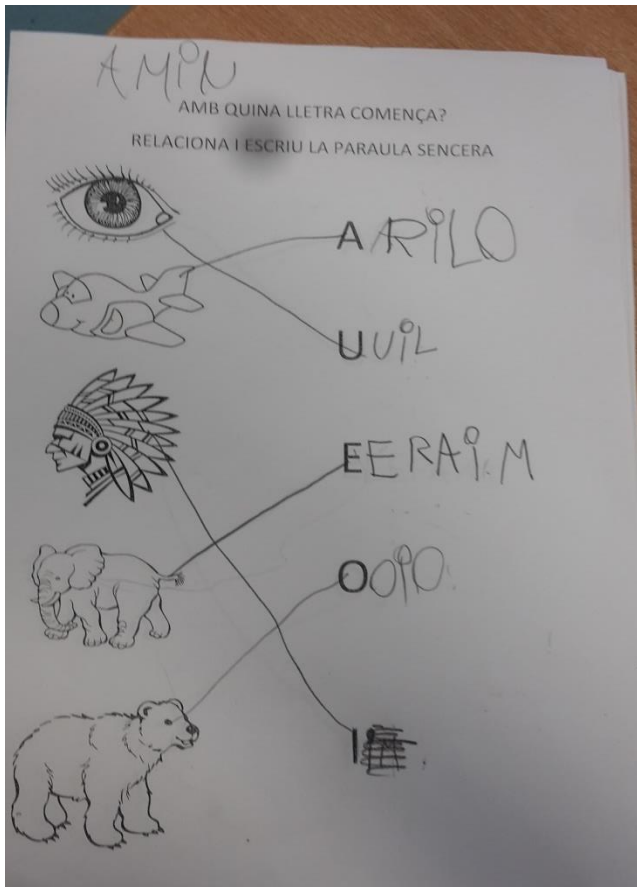
Perquè cada infant té un ritme d'aprenentatge diferent, s'han fet 3 nivells per donar resposta i adaptar els continguts, així es més motivador per ells. Ho trobo positiu en cas que el grup sigui de trenta alumnes i que es facin dues sessions d'agrupament flexible a la setmana.

- **Quins creus que son els motius que fan existent aquesta diferència de coneixements entre uns alumnes i uns altres de la mateixa aula?**

Perquè no tots els infants tenen els mateixos interessos i no han tingut la mateixa estimulació i coneixements familiars quan eren més petits.

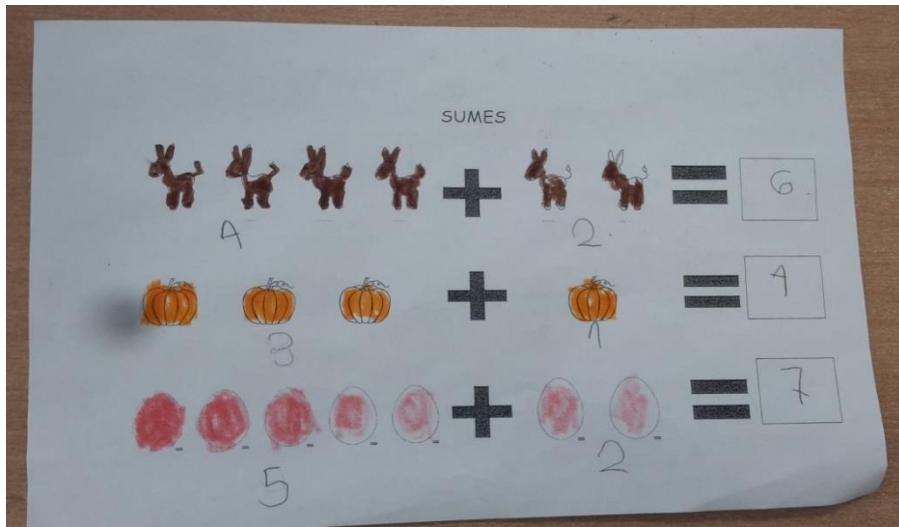
8.2 Activitats

Annex 2: Primera activitat a observa

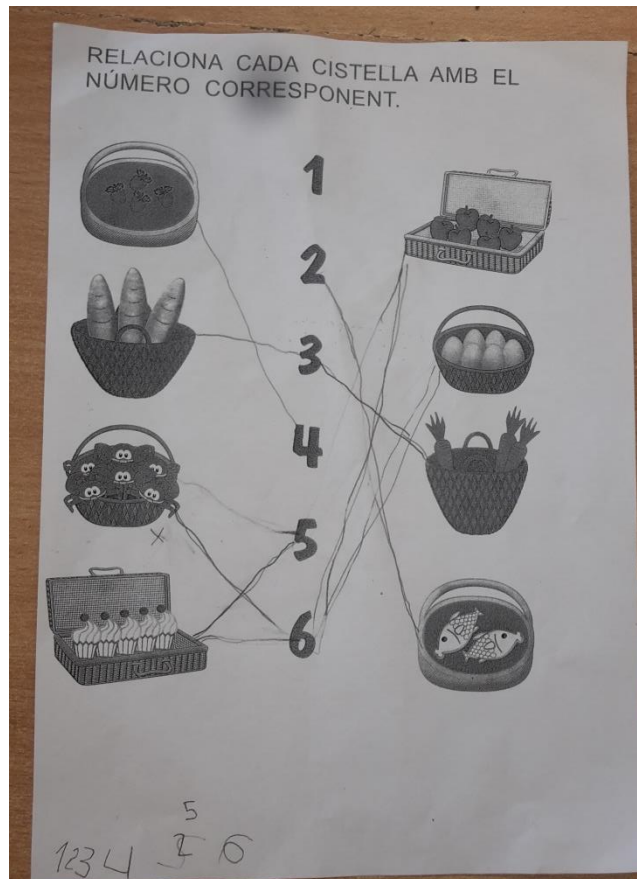

GRUP 2

Annex 2: Segona activitat a observar

GRUP 2

GRUP 1

Annex 3: Tercera activitat a observar

- ELS MESOS TENEN 30 31 29 DIES

- CADA SETMANA TÉ 7 DIES

- ANAM 5 DIES A ESCOLA I 5 A CASA

- ELS DIES SÓN:

- * DILLUNGS
- * DIMARTS
- * DIMECRES
- * DIMEJIS
- * DIVENDRES
- *

TOTS ELS DIES COMENCEN PER LES LLETRES
ED

GRUP 2